

FITOS

(A BORBÉLY HALÁLA)

Tv-film

SZEREPLŐK:

FITOS BÉLA, borbély
 ROZIKA, a felesége
 MOLNÁR LAJOS, a direktorium elnöke
 DR. SOMLAI ISTVÁN,
 SZILAS PÉTER,
 NOSKÓ FERENC,
 DEMETER KÁROLY } a direktorium
 tagjai

CIBOR ANTAL
 VARGA JÁNOS, a Vörös Őrség pa-
 rancsnoka
 MENDELSSOHN ALFRÉD, zászlóaljpa-
 rancsnok

BARICZ RUDOLF, ulánus kapitány
 HUSZÁR DÖME, földbirtokos
 LIZA, Somlai felesége
 MÁRIA, Somlai húga
 JELENKA, börtönparancsnok
 LUJZIKA, Molnár titkárnője
 SZÉPFALVY GUSZTÁV
 FAGYLALTOS
 ÖREG MUNKÁS

I. ÓR
 II. ÓR
 III. ÓR
 IV. ÓR
 V. ÓR

TÜNTETŐK, KATONÁK, JÁRÓKELŐK
 Történik 1919 április végén és május
 elején Ipolyváron.

1.

(Kisváros hajnali képe magasból. Ki-
 emelkedő épületek: templom, városi
 direktorium, börtön. A város mellett
 keskeny folyó, keskeny híd. Szűk ut-
 cák, gyér forgalom.)

Ezekre a képekre kopírozódik fel a
 főcím. A magasból kertes villára közeli-
 tünk, erre kopírozódik a felirat: Ipoly-
 vár, 1919. április 30.)

2.

(1919. április 30-a, reggel 6 óra. Fi-
 tosék lakása egyetlen hatalmas szoba,
 amelynek elegáns falfestése, cserép-
 kályhája és csillárja komikusan ellent-
 mond a fal mellett s a sarokban elhe-
 lyezett szegényes bútoroknak. A szoba
 közepén rozoga, viaszosvászonnal lete-
 rített asztal.)

A küszöbön ülve cipőt tisztít a kissé
 hajlott hátú, égőfekete szemű, sovány,
 36 éves Fitos Béla.

Nagy múgonddal, csaknem élvezettel
 dolgozik, a cipőre köp, gyorsan kefél,

majd elégedetten teszi le a remekmű-
 vet.

Feláll, a sarokban álló mosdóhoz
 megy, kezet mos, aztán játékos léptek-
 kel megy a szoba egyik sarkát eltakaró
 függönyhöz. Félrehúzza, mosolyogva
 dugja be a fejét, évődve húzza el az
 orrát.)

FITOS: Hú, de bűdös van.

(Rozika, 28 éves felesége kijön a füg-
 gönnyel elkerített sarokból, fehér por-
 celán tálat hoz, leteszi az asztalra.)

ROZIKA: Szóltál?

FITOS: (Mosolyogva ül az asztalhoz.)
 Semmi, semmi, csak kicsit nehezen vi-
 selem a rossz szagot.

ROZIKA: (Leül Fitossal szemben.)
 Elégett. Mit csináljak, ha olyan vizes
 lisztek adnak, hogy még egy krump-
 lípogácsát se lehet rendesen kisütni be-
 löle.

FITOS: (Eszik, rámosolyog Rozikára.)
 Azért nem rossz.

ROZIKA: (Vesz a tálból.) Jól van,
 csak siess, aztán nyissál, mert ha a
 gyerek felébred, megint hancúrozni
 kezded és rámolhatok utánatok. (Fitos
 vizsgálódva nézi Rozikát, aki az asz-
 talra csapja a pogácsát.) ... És megint
 semmit se keresel!

FITOS: (A nagy, fehér ajtóra mu-
 tat.) Rozika. Már megint kezded. (Ro-
 zika sírva fakad.) Tudod, hogy keve-
 sebb lett a borotválás... (Fitos őszin-
 tén megjéjd.)

ROZIKA: A nyírás is.

FITOS: (Felemeli az ujját, lelkesen.)
 De forradalom van, Rozika!

ROZIKA: (Könnyesen felnéz.) És ak-
 kor már enni se köll? Azt se tudom
 néha, a gyerekeknek mit adjak! Behoz-
 tatók a fehér pénzt, aztán mégis min-
 denki csak seftel. De én mit cseréljek?
 A direktoriumnál nem törődnek veled?
 Hisz te is Oroszországból jöttél! Mol-
 nár Lalinak, ugye, bevágott a forrada-
 lom, de Fitos Béla csak...

FITOS: Molnár elvtársat ne bánts. Értetted? Miközülünk csak ő való iga-
 zán vezetőnek. Én a fogságban is meg-
 ismertem őt, te ezt nem tudhatod.

ROZIKA: Védjed, csak védjed! Aztán
 majd ha a gyereked angolkóros lesz,
 akkor mondd meg neki, hogy...

FITOS: Micsoda lesz a gyerek?

ROZIKA: Én is elvittem a vizsgáló-
 ba, és azt mondta a doktor, hogy erő-

sebb koszt kellene neki, mert másképp beteg lesz.

FITOS: (Újra eszik.) Látod, Rozika, ingyenes orvosi ellátást adott nekünk is a forradalom, de te erre nem gondolsz. És azt álmodhatta volna-e Kovács Róza, farkasfalvi parasztlány, hogy egyszer még a Somlai-villában fog lakni?

ROZIKA: (A szemét törli, sóhajt.) Minek is hánytorgatom?! Menjél, Béla, nyissál.

FITOS: (Feláll, papírt kerit, becsomagol néhány pogácsát, Rozikához lép.) Ez jó lesz nekem. Ebédre csak a gyerekek főzzél.

ROZIKA: (Feláll, felemeli a tálat.) Nem kéne borbélykodni, lenne rendes fizetésed, ha bevettek volna vezetőnek.

FITOS: (Felnevet.) Egy borbélyt, vezetőnek? A proletárdiktatúrában?! (Rozika nem mozdul, Fitos elkomorul, megsimogatja Rozika haját.) Ne féljél, majd jobb lesz, meglátod. (Gyereksírás hallatszik a sarokból. Fitos arrafelé fordul, mosolyog, de Rozika sürgetésére lábujjhegyen kisiet a szobából.)

3.

(A borbélyüzlet félig lehúzott redőnyét belülről, már fehér köpenybe öltözve löki fel Fitos. Kiáll a küszöb elé, az utcára, felkémlel az égre, majd zajongó emberek hangjára hirtelen, meglepődve oldalra néz.)

4.

(A keskeny utca szemközti oldalán, néhány méterrel odébb nyitva a kocsmá ajtaja. Belül hat rosszul öltözött, borostás, ittas férfi álldogál, a kezükben pohár. Egy magas, jóvágású férfi, Cibor Antal úveget hoz, tölt a poharukba, és ivásra buzdítja őket.)

5.

(Fitos bemegy az üzletbe, felhúzza a kakukkos faliórát, majd ismét kijön az ajtóba.)

6.

(Az utcán egy vizeskannával nagy nyolcasokat locsol az üzlet elé. Közben a kocsmát figyeli, ahonnan mind nagyobb hangzavar hallatszik. Fitos fogja a kannát, indul vissza az üzletébe, de alig lép át a küszöbön, nagy kiáltozásra rezzen össze. Leteszi a kannát, gyorsan megfordul. A kocsmából kilépők ordítanak, az öklüket rázzák.)

TÜNTETŐK: Minden a miénk! Veszzenek a burzsujok! Kenyeret a prolinak! Ruhát a prolinak! (A tüntetők za-

jára kinyílnak az utcában az ablakok, az álmos lakók többsége gyorsan vissza is húzódik. Most halad el Fitos üzlete előtt a menet.) Mindent szétosztani! Mindent a prolinak! Húst! Húst! (A tüntetők közül ketten átszaladnak az utca másik oldalára, ökölrel nekiesnek az üzlet rolójának. Majd az egyik felkap a járda széléről egy terméskövet, azzal verik a rolót. A többiek beletaposnak egy másik kirakatüvegbe, egyikük beugrik a kirakatba, és sorba dobálja ki a női kalapokat, amiket a tüntetők nagy nevetéssel dobálnak a magasba, egyik-másikba belerúgnak. Fitos észre sem veszi, hogy Cibor Antal a tüntetők mögött, de hangban mindig előttük jár. Fitos rémülten szalad a tüntetők után, majd eléjük áll, fehér köpenye szinte repül rajta; amint szétárja a karját.)

FITOS: Elvtársak! Nem szabad! Mit csináltok? Ezt nem szabad! (A részegek megtorpannak, de előlép Cibor, és Fitosra mutat.)

CIBOR: Nicsak! A borbély! Védi őket, mert neki is üzlete van! Ezek mind összetartanak!

FITOS: (Felemeli a karját.) De elvtársak! Én csak azt szerettem volna kérni...

(A részegek hangosan felnevetnek, majd bedöntik a már meggörbült rolót, közben beszaladnak az üzletbe. Fitos ismét eléjük állna, de Cibor pisztolyt ránt elő, Fitosra fogja és int neki, hogy menjen vissza. Fitos lassan leereszti szétárt karját, az ablakokban néhányan iszonyodva fordulnak el. Fitos ijedten hátrál. Cibor zsebre vágja a pisztolyt, a tüntetők után megy. Fitos a boltja ajtajáig hátrál. Egy pillanatra megáll, aztán gyorsan lehúzza üzlete rolóját, és hátra-hátranézve elfut.)

7.

(Csak távolról hallatszik a tüntetők kiabálása a téren, ahol Fitos befut egy házba, melynek ajtaja mellett a felirat: Vörös Őrség Parancsnoksága Ipolyvár.)

8.

(A feltört roló mögül a tüntetők taticsát hordanak ki, rádobálnak szarut, láncot, kapát, nyerget, szíjakat...)

9.

(A Vörös Őrség tagjai, élükön Varga János parancsnokkal, futnak az utcán, közülük néhányan riasztásul a levegőbe lödöznek.)

10.

CIBOR: (Felkapja a fejét, majd előrántja pisztolyt, és a tüntetőkre fogja.

Ordít.) Mindent eldobálni! Nem hallotad? Tedd le! (A tüntetők vonakodva dobálják el a lopott holmit.) Mindent! Te is! Te is!

11.

(Az ipolyvári direktórium, az egykori vármegyeháza kistanácstermében, hosszú asztalnál ül a direktórium elnöke, Molnár Lajos, 40 év körüli, erős, marokkás férfi és a direktórium többi vezetője, dr. Somlai István, egykori alispán, volt szociáldemokrata képviselő, 50 éves, Noskó Ferenc, 40 év körüli munkás, Demeter Károly 50 éves munkás és Szilas Péter 55 éves paraszt. Az asztal végén egyedül ül Fitos Béla.)

SOMLAI: Példát kell statuálni!

NOSKÓ: Hogy érted ezt?

SOMLAI: Forradalmi törvényszék és halál!

MOLNÁR: (Leteszi a szemüvegét.) Hogyan?

SOMLAI: Statáriális alapon.

MOLNÁR: Ezek nem bűnözők. Ezek falusi prolik, akik bejöttek a városba május elsejét innepelni. És azt látták, hogy még mindig van szegénység és még mindig vannak burzsujok. És be is ittak egy kicsit, neki is keseredtek.

SOMLAI: Az elkeseredés nem ok a lopásra. Mi, akik itt hetek óta húzzuk az igát, hányszor elkeseredünk.

DEMETER: Igen?! Én harminc éven át húztam. (Felmutatja a kezét.) Látod? De neked mindig fehér volt a kezed, te igáról ne beszélj.

SOMLAI: (Hátrádól a székén.) Szükségét érzem, hogy egy közismert tényre hívjam fel Demeter elvtárs vagy bárki figyelmét. Mint egykori szociáldemokrata képviselő, régi baloldali ember vagyok. Demeter elvtárs még nem látott gyárat belülről, amikor én már munkásokért harcoltam. Azt is mondjam el, hogy Demeter elvtárs azelőtt városi hajdú volt? (Körülnéz.) Nem szükséges, mindenki tudja.

MOLNÁR: Térjünk a tárgyra, elvtársak. (Somlaira néz.) Bűnt követtek el, nem akarom kimosni őket, de... Te kivégeznéd őket?

SOMLAI: Mind a hatot.

FITOS: Heten voltak.

(Mindenkire Fitosra néz, Somlai zavarba jön.)

SOMLAI: Lehet kérem, de eddig csak hatot hallgattunk ki. Majd ha a hetedikről is kiderül, hogy...

DEMETER: Arra is halál!

MOLNÁR: Végezzünk ki hét proletárt? Tudod, mi ez?

DEMETER: Ezek nem proletárok! Ezek szegényt hoztak a nemzetközi proletariátusra! A kivégzésre szavazok!

SZILAS: (A fejét ingatja.) Az első szabad május elsején!

SOMLAI: Amely előtt egy nappal garázdálkodnak, nyilvános botrányt csinálnak kommunista jelszavakkal! A párt zászlaja alatt, a diktatúra lejáratására! Azon se csodálkoznék, ha szervezett akcióról volna szó.

FITOS: (Izgatottan feszeng a széken.) Bizony az könnyen meglehet. Én is, ahogy reggel nyitottam a boltot...

MOLNÁR: Béla! Ne beszélj mindig bele.

NOSKÓ: Ne lássunk rémeket. Kinek lenne ilyesmi szándékában? A nép velünk van. Ezt mindnyájan érezzük.

SOMLAI: Úgy gondolom, Noskó elvtárs, hogy érzelmekkel nem lehet hatalmi kérdésekben dönteni.

MOLNÁR: Várjatok. Még nem hallgattuk ki a hetediket. Állítólag nem idevalósi.

SZILAS: Jöjjön.

SOMLAI: (Feláll.) Elnézést, de intézőbizottsági üléssem lenne, már várnak.

MOLNÁR: Még várhatnak egy kicsit.

(Somlai kényszeredetten leül, Fitos az ajtóhoz megy, kiint. A belépő ember, Cibor, jól megnézi Fitost. Cibor mögött Varga, az őrség parancsnoka. Fitos leül a helyére, Cibor a parancsnok kíséretében a szoba közepére jön. Nevet.)

CIBOR: Hát jó napot, elvtársak. Nagyon igyekeztem Önökhöz, de arra nem számítottam, hogy fegyveres kísérettel érkezem és testületileg fogadnak...

MOLNÁR: Honnan jött?

CIBOR: Budapestről. Tekintve, hogy az Önök kormánybiztosa beteg...

NOSKÓ: Ezt honnan tudja?

CIBOR: Onnan, ahonnan küldtek.

SZILAS: Igazolja magát.

VARGA: (Előrelép.) Jelentem, az okmányait magamhoz vettem. A legjobb... hogyismondjam... országos papírok.

(Előveszi a papírokat, átnyújtja Molnárnak. Molnár felteszi a szemüvegét, megnézi őket, tovább adja.)

Így mennek a papírok kézről kézre, csak Fitost hagyják ki, aki pedig nagyon szeretné megnézni.

Demeter kitépi a papírt a hozzá legközelebb ülő Noskó kezéből, megnézi, aztán széles mosollyal feláll, Ciborhoz lép, kezét fog vele.)

DEMETER: Üdvözlöm, Cibor elvtárs. Foglalja el a helyét köztünk.

(Demeter fogja Cibor kezét.)

CIBOR: Még annyit, elvtársak, hogy reggel a vonatról befelé jövet betértem egy féldecire a kiskocsmába. Ott láttam azt a hat embert, később meg az utcán. (Vargára néz.) A parancsnok elvtárs láthatta, amikor rendet csinált,

hogy megpróbáltam őket lebeszélni, feltartóztatni, de hát egy hat ellen...

VARGA: Jelentem, így történt.

DEMETER: *(Meggfogja Cibor kezét, közben húzza a direktórium felé.)* Tessék csak, tessék.

(Amíg Cibor Fitosnak háttal, mintegy Demeter ölelésében halad a direktórium tagok felé, Fitos majdnem felugrik a székeről.)

FITOS: De pisztoly is volt nála.

MOLNÁR: *(A zsebébe nyúl, előveszi, felmutatja a pisztolyát.)* Mindnyájunknál van.

FITOS: *(Ujjal mutat Ciborra.)* De ez engem le akart löni!

DEMETER: *(Felkapja a fejét.)* Mi ez? Rágalom? Aknamunka egy központi elvtárs ellen?! Fogd be a szád!

(Cibor megfordul, figyelő Fitos.)

NOSKÓ: Nem is tudom, Béla, hogy kerültél ide megint?

VARGA: Jelentem, én kérettem, mivelhogy Fitos elvtárs jelezte nekünk a zavargást.

MOLNÁR: Egy pillanat, elvtársak. Mit mondasz, Bélus?

CIBOR: *(A homlokára csap.)* Hát, persze! Most jövök rá, miért volt olyan ismerős. Ott láttam, úgy van. De olyan nagy tolongás volt, és ilyenkor csak arra figyelhet az ember, ugye, hogy megtisztítsa a terepet. Lehet, hogy a nagy felfordulásban a segítőtársban is ellenséget láttam. *(Széttárja a karját, mosolyog.)* Elnézést és bocsánatot kérek...

(Fitos megsemmisülten húzza össze magát, Cibor megfordul és leül a direktórium tagok közé.)

DEMETER: Mi újság Pesten, Cibor elvtárs?

CIBOR: Hát harcolunk, elvtársaim. Ilyen időket élünk.

(Fitos Demeter és Cibor beszélgetése alatt halkán feláll, kisorspalyog, s az ajtóban összeütközik a belépő Lujzikával. Bocsánatkérő mozdulattal eltűnik. Lujzika becsukja az ajtót, megáll.)

LUJZIKA: Molnár elvtárs kérem, a tarjánai küldöttek... Már két órája várnak.

MOLNÁR: Mondtam, hogy kérdezze meg tőlük...

LUJZIKA: Azt panaszolják, hogy a bányatársaság vasárnap akarja ellapátoltatni a bányászokkal a szenet.

DEMETER: Ne vállalják!

LUJZIKA: Igen, de a főgondnok azt mondta, hogy akkor bezáratja az aknát.

SZILAS: Tudnám, miért maradhatnak a helyükön ezek a csirkefogók?

LUJZIKA: Igen, és még azt is mondják, hogy a szén a selypi cukorgyárba

kellene, mert másképp ott már nem tudnak dolgozni, és éppen ezért jött a küldöttség, mert most nem tudják, hogy mit csináljanak.

MOLNÁR: *(Demeterre néz.)* Meg kell érteni a helyzetüket... mondja meg nekik, hogy vállalják a vasárnapot, de csak akkor, ha a társaság cukorban fizeti ki a napjukat.

LUJZIKA: Igenis. Továbbá volna még az a felhívás, amit tetszett mondani, hogy írják le gyorsan, mert várja a nyomda. *(Papírt vesz elő, Molnárhoz megy, átadja.)* A zsírról.

MOLNÁR: *(Olvasza.)* A közellátási bizottság kéri azokat, akik sertést vágtak, hogy családonként legalább két kilogramm zsírt adjanak le kölcsönképpen a hatóságoknak a Madách utcai hússzékben, a városi proletariát el-látására. *(Molnár Somlaira néz.)* Miért nem te írtad alá? Te vagy az intéző bizottság elnöke.

SOMLAI: Gondoltam, jobb, ha te. Mégis nagyobb a súlya.

MOLNÁR: Te fogalmaztad? *(Somlai bólint.)* Én nem mondtam, hogy kölcsönképpen. Honnan és mikor fogod visszaadni azt a zsírt? *(Somlai széttárja a karját.)* Ne csapjuk be a népet. Az a világr elmúlt, Lajos. *(Lujzikának nyújtja a papírt.)* Írja át. *(Lujzika kisért, Cibor most rakja el az igazolványait, melyek végül visszakerültek hozzá.)*

DEMETER: Nem értem, hogy dolgozhat nálunk még mindig egy ilyen burzsujszolgá. Mindenkit kiszolgált, tudjuk jól. Az ilyenek maguk is burzsujjá válnak.

MOLNÁR: Ez burzsuj? Ugyan, Karcsi. Ez csak egy szellemi proli.

12.

(Estefelé Fitosék lakásában Rozika öltöztetni a kisgyereket, Fitos az asztalnál ül, nézi.)

FITOS: Meglennénk hús nélkül.

ROZIKA: Azt ígérték, estére lesz elég.

FITOS: A gyerek minek?

ROZIKA: Ha viszem, előbbre engednek a sorban...

FITOS: Tömeg, tolongás... Még meg is sérthetik a gyereket. Ne vidd el.

ROZIKA: *(Felkapja a gyereket meg a kosarát.)* Tudod, mit mondott a doktor. Nem nekem kell az a hús.

(Fitos az ajtóig kíséri őket, megcsókolja a gyereket. Rozika kimegy, Fitos az ablakhoz lép.)

13.

(Az útról, Rozika öléből felfelé intget neki a gyerek. Fitos ekkor észre-

veszi, hogy Cibor osonva közeledik a ház felé.)

14.

(Fitos visszahúzódik az ablakból, aztán a szoba közepére jön, megfordul, a szomszéd szobába vezető nagy, fehér ajtót nézi. Gyorsan szerszámosládát vesz elő az egyik sarokból, egy dróttal piszkálja a fehér ajtó zárját. Az ajtó kinyílik. Mögötte — már Somlaiék lakásában — Fitosnak háttal áll egy hatalmas szekrény, melynek egyik hátsó deszkája egyetlen szögön, lazán, oldalra lóg. Fitos elhúzza a deszkát, mögéje néz. Benyúl a szekrénybe, félretolja a lógó ruhákat. Gyorsan bebújik a szekrénybe, majd kinyúl, és óvatosan magára csukja a nagy, fehér ajtót.)

15.

(A szekrényben sűrűn lógnak a kabátok és a ruhák. Fitos a sötétben a szekrényajtóra tapasztja a fülét.)

16.

(Abban a szobában, ahol a szekrény áll, sötét van, de a szoba túlsó ajtaja nyitva áll, s a másik szoba világos. A belépő Cibort Somlai nagy szívélyességgel fogadja, aztán behúzza magával a Fitoshoz közelebb eső, sötét szobába.)

SOMLAI: Az asszonyok a konyhában vannak, Baricz most ébredzik, mert délelőtt berügött kissé. Addig beszélhetünk.

CIBOR: Miről beszéljünk? Megmondtam, hogy szimpla hangulatkeltésre kár akciót szervezni. Kis híján ott hagytam a fogam.

SOMLAI: Megmondtam, hogy Huszár jól megfizette őket, nem? Különben, ilyen jelszavakért ezek ingyen is tüntetnének.

CIBOR: És ha csak egy is köpött volna?

SOMLAI: De miért? Legfeljebb a börtönben néhány hónapig nem lett volna gondjuk kosztra. Nagy szó az manapság. A családjuknak meg kellett a pénz.

CIBOR: És ha a többi kihallgatáson vagy a tárgyaláson...

SOMLAI: Ne félj. Délután Molnár kihozatta és elengedte őket.

CIBOR: El? Kőnyű dugunk lesz, főispán úr! Mondd, ez a Baricz mi-féle?

(Cibor nagyot nevet.)

SOMLAI: Egyenruhás, ráadásul ulánus. Mit lehet ehhez hozzátenni? Tyűk-eszű és elszánt. Az isten is végrehajtó munkára teremtette.

CIBOR: A börtönt elintézted?

SOMLAI: Két szigorított zárka ki-
űrtve.

CIBOR: Biztos vagy a parancsnok-
ban?

SOMLAI: Én neveztem ki.

CIBOR: És mikor?

SOMLAI: Holnap este, az ünnepsé-
gek után. Akkor bizonyára laza lesz
a helyzet.

CIBOR: Ragyogó.

(Egymást csitítva nevetnek, amikor felkattan a villany. Hátranéznek, Baricz Rudolf áll az ajtóban, a monar-
chia ulánuskapitányi egyenruhájában. Gyanakodva néz körül, aztán kihúzza
magaát.)

BARICZ: Uraim.

SOMLAI: (Feláll a székéről, utána
Cibor is.) Ismerkedjete össze. Baricz
Rudolf ulánus kapitány és Cibor An-
tal, akit barátaink a fővárosból küld-
tek segítségünkre.

(Kézfogás.)

BARICZ: Köszönjük uram, nagyon
örvendek. (Somlai helyet mutat, leül-
nek.) Mi újság odakinn?

SOMLAI: Ügyeink jól alakulnak, Ru-
dikám, rohamosan közeledünk a várva
várt végkifejlet felé.

BARICZ: Türelmetlenül várom, hogy
a megbeszélt akcióban részt vehessek.
Mikor tehetem?

SOMLAI: Talán hamar. Nagyon ha-
mar.

(Liza, Somlai felesége, hervadó szép
asszony lép be.)

LIZA: Jó estét, fiúk. (Mindhárom
férfi feláll.) Ne zavartassák magukat,
csak a szekrényből akarok abroszt ki-
venni. Mióta ez a szomszéd...

(Somlai figyelmeztetően int neki,
Liza elhallgat, legyint, sóhajt, indul a
szekrényhez.)

17.

(Fitos rémülten fordul meg a szek-
rényben, de már nincs ideje kilépni.
Összehúzza magát, s maga elé húz egy
ruhát. Nyílik a szekrény ajtaja, Liza
hangját hallani.)

LIZA: Már úgyse lesz hideg idő, hol-
nap benaftalinozom ezeket a ruhákat.
(Becsukódik a szekrényajtó, Fitos hom-
lokán verítékcseppek.) Tessék átjönni a
másik szobába. Mária már tálalja a va-
csorát.

18.

(Cibor maga elé engedi Lizát, kimen-
nek. Baricz megfogja Somlai karját,
hátramaradnak.)

BARICZ: Mondd, kérlek, ez a Ci-
bor... Mi a foglalkozása?

SOMLAI: Cibor? A fővárosi társaságokban ismert ember. Elvégezte a jogot, aztán... Úgy emlékszem, bojtárkodott egy ügyvéd mellett... Köz tudott volt, hogy egy időben Lídia grófnő, hát, ugye, a hóna alá nyúlt. Később aztán foglalkozott a hírek szerint cipőüzletekkel is, és... Nézd, kérlek, a mi céljainknak tökéletesen megfelel. (Baricz elégedetten felnevet, kimennek a szobából.)

19.

(Fitos kimászik a szekrényből, a szobájukban törölgeti a homlokát, körülnéz, látja, hogy Rozika még nem jött haza. Visszamaszik a szekrénybe.)

20.

(Fitos a szekrényben óvatosan megnyomja egy kicsit az ajtót, s a keskeny résen átlát a túlsó szobába.)

21.

(A túlsó Somlai-szobában körülülük az asztalt, amelyen egy nagy bőrönd áll. Belőle emel ki harsány jókedvvel Huszár Döme kolbászt, sonkát, szalonát, borosüveget.)

HUSZÁR: Mert elméletileg Huszár Dömének csak száz holdat hagytak meg a vörösök, de gyakorlatilag, hölgyeim és uraim, gyakorlatilag...

(Nagy nevetés. Márisa, Somlai 20 éves, fiúsan vékony húga tapsol.)

Baricz hirtelen feláll, poharat emel.)

BARICZ: Kedves vendéglátónk és bájos hitvese, kisasszony, uraim, emeljük a mai este első poharát bizakodásunkra, a magyar katona becsületére, szenvedő hazánkra, a mi nagy ügyünkre.

(Mindenkinek némán feláll. Fitos éhesen, megnyomorítva figyel, nagyokat nyel, már nem lát mást, csak finom falatkát.)

22.

(Nehezen kászálódik ki a szekrényből. Becsukja a fehér ajtót, és a sötét szobában az ablakhoz lép. Kinéz, aztán egy utcai lámpa fényénél meglátja magát az ablak tükrében. Megsimogatja borostás állát, sóhajt és lassan bölint rá.)

23.

(Az ipolyvári börtön kapujához most érkezik Fitos Béla. Kezében kis fodrásztáska. Május elseje, dél körül, a távolból fúvószena hallatszik, felvirágozott utcák. Fitos a kapuór elé áll.)

FITOS: Fitos Béla direktóriummi bor-

bély vagyok. Molnár elvtársék küldtek, hogy az ünnep tiszteletére nyírjam meg azokat a hősöket, akik ezt kiérdemelték. Vezessen a parancsnokhoz.

(Az őr meghökkenve tiszteleg, majd int, hogy Fitos kövesse.)

24.

(Hosszú folyosókon, udvarokon mennek át, kétoldalt záruk, rácsok, lakatok. Fitos alig tud lépést tartani az őrral, s közben majd összeesik az ijedségtől.)

25.

(Jelenka börtönparancsnok irodájában egy börtönőr most áll fel a szék-
ből.)

Jelenka a sarokban ül, nézi, amint Fitos leveszi az őrről a fehér lepedőt. A szék körül, a padlón óriási mennyiségben hever a levágott haj.

Fitos készségesen le is söpri az őr ruháját.)

FITOS: Nem tetszik semmivel se tartozni, kérem. Ez ünnepi vállalás. (Kezet nyújt az őrnek.) Világ proletárjai, egyesüljete!

(Kézfogás után az őr tiszteleg, kimegy. Jelenka feláll a sarokban, Fitos székébe ül.)

JELENKÁ: Sose hittem volna, hogy egy borbély ilyen gyorsan tud dolgozni. Borbélynál mindig csak várni kellett azelőtt.

FITOS: (Jelenkára teríti a kendőt.) Rendkívüli idők, börtönparancsnok elvtárs. Ezek szárnyakat adnak az embernek. Borotválást, hajvágást tetszik?

JELENKÁ: (Bólogat.) Mindent, Fitos elvtárs! Ami csak létezik!

(Fitos pamacsolja Jelenka arcát, s közben óvatosan körülnéz, figyel Jelenkát, az ablakot, az ajtót.)

FITOS: Kezdjük a borotválkozással, gondolom. Attól mindjárt olyan jó érzése van az embernek.

JELENKÁ: Nagyszerű!

(Fitos a borotváját feni, majd kezdi a borotválást. Jelenka csukott szemmel adja át magát az élvezetnek.)

Két-három mozdulat után Fitos a parancsnok nyakára tartja a kést, majd halk, lágy hangon megszólal.)

FITOS: Nagyon szépen kérem, ne tessék megmozdulni, mert a kés e pillanatban éppen a nyakon van. (Jelenka elmosolyodik, Fitos kissé megijed.) Úgy gondolom, éppen a nagy ütőernél.

JELENKÁ: Hát ha egyszer ott meg az az ér, mit csináljunk. Tréfás ember maga.

FITOS: Igen, de én úgy értettem, hogyha a kedves ven... akarom

mondani börtönparancsnok elvtárs csak egyszer is mozdul vagy segítségért kiált, hát ez a kés kénytelen lesz...

JELENKA: Segit...?!)

(*Jelenka gyanakvóan felnyitja a szemét. Fitos nagy udvariassággal bólint.*)

FITOS: Igen, igen... Ugyanis azt szeretném megkérdezni az elvtárstól, hogy kinek a számára tetszetek két szigorított zárkát kiüríteni?

(*Jelenka tiltakozó nyögést hallat, de Fitos sajnálkozó grimasszal mutat a késre. Jelenka nem mer mozdulni.*)

...Igen sajnálom, de sietnem is kell, mert még nagyon sok dolgom van. Tudjuk, hogy Somlai úr miben sántikál, úgyhogy tessék csak egész nyugodtan beszélni.

JELENKA: (*Hol a késre, hol Fitosra pillant.*) Somlai azt mondta, hogy behozzák a...

FITOS: Na! Kiket?

JELENKA: Hát, ha úgyis tudja...

FITOS: Én igen, de a kés nem. Anynyira szeretné ő is hallani...

JELENKA: Szóval, Molnár Lajost, meg a... hát a direktóriumí vezetőket.

FITOS: Irtó izgalmas! És tessék mondani, mikor?

JELENKA: (*Nagyot sóhaj.*) Ma éjjel.

FITOS: Nagyon köszönöm, kedves ven... akarom mondani, parancsnok elvtárs. Hálából elárulom, hogy a vörös őrség teljes riadókészültséggel figyeli az utamat. Így, ha valami bajom esnék, vagy netán nem jutnék ki innen, annak olyan csúnya vége lenne, hogy... Á, ne is beszéljünk róla. (*Jelenka bólint. Fitos tovább borotválja.*)... Még nem is kérdeztem, hogy milyen kölnit tetszik parancsolni? Anizsosat vagy lewendulát?

(*Folytatjuk.*)

